

Finansuoja
Europos Sąjunga
NextGenerationEU

Lietuvos savivaldybių ID

2023 m.

Savivaldybių rodiklių analizės ir palyginimo tyrimo pristatymas

02

Savivaldybės yra vieni iš svarbiausių valdžios organų, esančių arčiau gyventojų. Jos atsako už tokius svarbius visuomenės gerovės aspektus, kaip infrastruktūra, švietimas ir socialinė apsauga. Nors pastaruoju metu atsiranda vis daugiau galimybių gerinti visuomenės gyvenimo kokybę, savivaldybėms reikia nuoseklių ir apgalvotų strategijų, kad tai pasiektų. Šiame leidinyje pristatome išsamų savivaldybių rodiklių analizės ir palyginimo tyrimą, atliktą įgyvendinant Europos gaivinimo ir atsparumo didinimo projektą „Savivaldybių galimybių pasididinti pajamas vertinimas, tam plėtojant analitines priemones“.

Tinklapyje www.lietuvosfinansai.lt publikuojamos savivaldybių rodiklių analitinės priemonės yra naudingos priimančioms priemonėms grįžtusiems sprendimams. Jomis galima pasinaudoti siekiant įsivertinti savivaldybės finansinę, ekonominę ir socialinę situaciją bei ją palyginti su kitomis panašiomis savivaldybėmis, rengiant savivaldybių plėtros ir strateginius veiklos planus, siekiant padidinti savarankiškų turto mokestinių pajamų fiskalinį pajėgumą bei optimizuoti išlaidas pagal atskiras funkcijas, gerinant savivaldybės gyventojų gyvenimo kokybę ir mažinant atotrūkius tarp savivaldybių.

📍 S. Konarskio g. 13, 03109 Vilnius
☎ Tel. 370 5 251 44 00 ✉ info@cpva.lt

Pastaba: Leidinyje pateikti pavyzdiniai duomenys nebūtinai atitinka analitinėse priemonėse esančius duomenis

Analizės sritys suskirstytos į tris modulius:

- **Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas (GKI)** – kaip jis buvo sudarytas ir kaip jį taikyti savivaldybės veiklos vertinimui.
- **Savarankiškų pajamų atotrūkių** – savivaldybių turto mokestinių pajamų atotrūkio tyrimas, leidžiantis įsivertinti, kaip savivaldybės gali padidinti savo turto mokestines pajamas.
- **Išlaidų atotrūkių** – išlaidų atotrūkių analizė, kuri leidžia identifikuoti galimą išlaidų optimizavimą ir efektyvumo gerinimą pagal atskiras savivaldybių funkcijas.

Siekiant, kad savivaldybės būtų galima palyginti tarpusavyje, jos buvo suskirstytos į panašių savivaldybių 4 klasterius pagal jų kontekstą atspindinčius ekonominius–socialinius bei geografinius rodiklius.

Kiekviena savivaldybė patenka bent į vieną iš šių klasterių:

Didieji miestai

Kurortai

Kaimiškosios savivaldybės

Kitos savivaldybės

Tyrimo metu buvo analizuojamas balanso rodiklis, kuris atspindi potencialių savivaldybių pajamų ir modeliuojamų išlaidų santykį: kuo jis aukštesnis, tuo savivaldybės fiskalinis pajėgumas yra didesnis.

Tyrimas atskleidė, kad balanso rodiklis yra iš dalies susijęs su GKI ir gali būti naudojamas kaip priemonė savivaldybių finansiniam valdymui tobulinti. Išlaidų atotrūkis taip pat turi įtakos gyvenimo kokybei: kur jis didesnis, gyvenimo kokybė yra žemesnė nei klasterio ar šalies vidurkis. Pajamų atotrūkio lyginimas su išlaidų atotrūkiu parodo, kaip papildomos pajamos, gautos sumažinus pajamų atotrūkį, galėtų padengti išlaidų atotrūkį arba deficitą. Šių rodiklių sąsajos leidžia nustatyti pirmines įžvalgas apie savivaldybių fiskalinę bei gyvenimo kokybės būklę.

Daugiau informacijos apie trijų modulių rodiklių sąsajas galima rasti rodiklių suvestinėje:

www.lietuvosfinansai.lt/mms ✎

Darius Sadeckas

Lietuvos Respublikos
finansų viceministras

Džiaugiamės galėdami pristatyti Finansų ministerijos iniciatyva parengtus analitinius įrankius savivaldybėms, kaip galimybę ieškant optimalių sprendimų gyvenimo gerovei ir kokybei užtikrinti.

Vertinkite savivaldybės gyvenimo kokybę. Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas, paskaičiuotas pasirinktos metodikos pagrindu, suteikia išsamų vaizdą apie gyvenimo kokybės būklę atskiroje savivaldybėje. Tai rodiklis, leidžiantis nustatyti stipriąsias ir silpnąsias jūsų savivaldybės sritis bei įvertinti pokyčius per metus, palyginti juos su kitų, panašių savivaldybių rodikliais bei formuoti ateities tikslus.

Lyginkite savivaldybę su panašiomis. Palyginimai su panašiomis savivaldybėmis gali būti naudingi siekiant įvertinti, kaip jūsų savivaldybė atrodo kitų savivaldybių atžvilgiu. Tai leis atskleisti galimas tobulinimo sritis ir padės identifikuoti bei pasinaudoti gerąja praktika.

Analizuokite pajamas ir išlaidas. Savarankiškų pajamų ir išlaidų savivaldybėje vertinimai padės nustatyti, kaip efektyviai naudojami finansiniai ištekliai, skirti savivaldybės funkcijoms vykdyti. Vertindami šiuos rodiklius, galite identifikuoti galimus taupymo arba investicijų prioritetus, pamatyti pajamų ir išlaidų atotrūkius, optimaliai planuoti finansinius resursus, siekiant išvengti nepageidaujamo deficito ar perteklių.

Priimkite duomenimis grįstus sprendimus. Tikime, kad naudojantis surinkta informacija bei įrankiais galėsite priimti duomenimis grįstus sprendimus savivaldybės politikos ir finansų valdymo srityse. Remiantis konkrečiais duomenimis, galėsite formuoti veiklos prioritetus ir siekti ilgalaikio finansinio tvarumo.

Skatinkite komunikaciją ir visuomenės dalyvavimą. Informuokite savivaldybės gyventojus apie jūsų pastangas gerinti gyvenimo kokybę, įtraukite vietas bendruomenės ir suteikite jiems galimybę dalyvauti sprendimų priėmimo procese.

Linkiu aktyviai naudotis pristatomomis priemonėmis, toliau stiprinant Lietuvos žmonių gyvenimo kokybę. Tai yra esminis žingsnis geresnės viešosios politikos formavimo ir lėšų panaudojimo efektyvumo link.

Viktoras Sirvydis

Centrinės projektų valdymo
agentūros ekspertas

Kokia yra konkrečios savivaldybės ekonominė, finansinė ir socialinė situacija? Kaip konkrečiai savivaldybė atrodo kitų panašių savivaldybių kontekste? Kokių duomenimis grįstų pokyčių reikėtų, kad situacija savivaldybėje taptų geresnė? Atsakymus į šiuos klausimus nuo šiol galima rasti susipažinus su atlikto savivaldybių rodiklių analizės ir palyginimo tyrimo rezultatais bei naudojantis sukurtais analitiniais įrankiais.

Ši analitinė priemonė yra skirta centrinės valdžios bei savivaldos institucijoms, siekiančioms priimti duomenimis grįstus sprendimus ir gerinti gyvenimo kokybę bei mažinti skirtumus tarp savivaldybių. Priemonė naudinga ir gyventojams, norintiems išsiaiškinti, kokiose srityse jų gyvenamojoje vietovėje reikėtų pokyčių, kad gyvenimo kokybė taptų geresnė.

Analitinių įrankių pagalba savivaldybės galės geriau įsivertinti savo gyvenimo kokybę ir finansus, atskirus rodiklius pasilyginti su kitų panašių savivaldybių rodikliais, pasinaudoti jais, rengiant plėtros bei strateginius veiklos planus, įsivertinti pajamų ir išlaidų balansą, galimybes pasididinti pajamas, panaudoti kitose veiklos srityse.

Savivaldybių rodiklių duomenų bazę parengė Centrinės projektų valdymo agentūros ekspertai, bendradarbiaudami su LR Finansų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija ir kitomis įstaigomis.

Tikiuosi, kad šis analitinis įrankis bus naudingas savivaldybių veikloje.

Gyvenimo kokybės indeksas (GKI)

sintetinis rodiklis, kuris skirtas įvertinti ir palyginti skirtingų savivaldybių arba miestų gyvenimo kokybę. Šis indeksas apima socialinės aplinkos, ekonominės situacijos, sveikatos, švietimo sistemos, aplinkos ir infrastruktūros įvairius aspektus.

Klasteris

konceptualiai ir statistiškai panašių objektų grupė (pvz., savivaldybės), kurioje skirtumai tarp objektų turi būti kuo mažesni, o tarp klasterių – kuo didesni. Klasteriai pasižymi tuo, kad yra nebūtinai vienodo didumo, objektai į klasterį patenka pagal tam tikrus panašumus, klasterio forma priklauso nuo to, pagal kokius požymius klasterizuojama, klasteryje objektai panašesni, o tarp klasterių skirtingesni.

Modeliuojamos savivaldybių išlaidos

sudarant ekonometrinius modelius apskaičiuojamos išlaidos, kurios pagrindžiamos funkcijas atspindinčiais rodikliais.

Išlaidų atotrūkis

skirtumas tarp faktinių ir modeliuojamų išlaidų.

Išlaidų trūkumas (teigiama rodiklio reikšmė)

kai savivaldybės faktinės išlaidos yra mažesnės už modeliuojamas.

Išlaidų perviršis (neigiama rodiklio reikšmė)

kai savivaldybės faktinės išlaidos yra didesnės už modeliuojamas.

Išlaidų atotrūkis artimas 0

reiškia, kad faktinės ir modeliuojamos išlaidos yra lygios ir subalansuotos pagal savivaldybės modeliuojamą poreikį funkcijos vykdymui.

Savivaldybės savarankiškos pajamos

pajamos, kurias savivaldybė gauna, nepriklausomai nuo centrinės valdžios suteikto finansavimo ar dotacijų.

Potencialios pajamos iš turto mokesčių

apskaičiuojamos prie faktinių pajamų iš turto mokesčių pridėjus savivaldybės tarifų, lengvatų ir mokesčių bazės rodiklių sąlygotus mokestinių pajamų atotrūkius nuo klasterio ar šalies vidurkio.

Mokesčių bazė

apima visą žemės ir nekilnojamojo turto vertę, nuo kurios faktiškai surenkamos pajamos į savivaldybės biudžetą.

Mokesčių tarifai

rodo, kokią savivaldybės patvirtintą procentinę žemės ar nekilnojamojo turto mokestinės vertės dalį reikia mokėti.

Mokesčių lengvatos

įvairūs mokesčių sumažinimai ir atleidimai nuo mokesčių, kuriuos gali taikyti savivaldybės.

Kitų analitinėje priemonėje naudojamų sąvokų reikšmė yra pateikta:

1 modulis:

Savivaldybių Gyvenimo kokybės indeksas (GKI)

Savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas (GKI) buvo sudarytas turint tikslą įvertinti skirtumus tarp Lietuvos savivaldybių nuo 2013 metų.

Savivaldybių GKI pagrindu pasirinktas gyvenimo kokybės modelis ir indeksas, kuris buvo taikytas atliekant Europos Sąjungos (ES) struktūrinės paramos poveikio vertinimą gyvenimo kokybei, socialinės atskirties ir skurdo mažinimui Lietuvoje.

Gyvenimo kokybė šiame modelyje buvo siejama su galimybėmis užsitikrinti pakankamą materialinės gerovės lygį, kurį apibrėžia su darbu ir užimtumu siejamos pajamos ir apsirūpinimas būstu. Gerėjančią gyvenimo kokybę nurodo ir pasitenkinimas savo sveikatos būkle, išaugęs švietimo ir socialinių paslaugų prieinamumas, intensyvėjantis dalyvavimas kultūriniame gyvenime, taip pat palanki gyvenamoji aplinka – mažėjantis aplinkos užterštumas ir išaugęs viešojo saugumo lygis.

Šis savivaldybių GKI buvo sudarytas atlikus gyvenimo kokybės matavimui skirtos mokslinės ir empirinės literatūros, taip pat tarptautinių organizacijų skaičiuojamų gyvenimo kokybės indeksų apžvalgą.

Kokia gyvenimo kokybė savivaldybėje?

05

Modulio nauda:

palyginami Lietuvos savivaldybių ekonominiai ir socialiniai skirtumai nuo 2013 metų ir suteikiama galimybė rasti būdų gerinti gyvenimo kokybę savoje savivaldybėje.

Kam modulis yra skirtas:

GKI modulis yra skirtas visiems. Visų pirma jis yra skirtas centrinės valdžios bei savivaldos institucijoms, siekiant priimti duomenimis grįstus sprendimus, mažinant skirtumus tarp savivaldybių bei gerinant gyvenimo kokybę. Taip pat modulis yra naudingas gyventojams, siekiantiems išsiaiškinti, kokiose srityse jų gyvenamojoje vietovėje reikėtų atlikti pokyčius, gerinančius gyvenamąją aplinką.

Kur rasti modulį

www.lietuvosfinansai.lt/gki

Kaip naudotis moduliu

vaizdo įrašas

GKI sritys

Gyvenimo kokybę atspindi 41 rodiklis 6-se srityse:

Materialinės gyvenimo sąlygos

Sveikatos paslaugos

Demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas

Gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas

Švietimo paslaugos

Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas

Duomenų pavydžiai

Ką naudingo galiu sužinoti?

TOP 5 savivaldybės pagal didžiausią ir mažiausią GKI 2021 m.

Galimybė filtruoti pagal pasirinktus metus.

5 savivaldybės, kurių GKI yra didžiausias

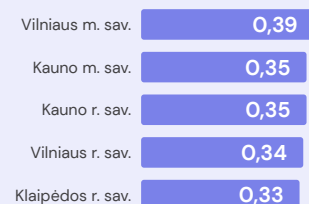

5 savivaldybės, kurių GKI yra mažiausias

Kurioje pozicijoje yra savivaldybės pagal materialines gyvenimo sąlygas?

Galimybė vertinti ir pagal kitus 5 sub-indeksus

Kaip kito norimos savivaldybės rodiklis pagal metus?

Pateikiamas Vilniaus m. savivaldybės pavyzdys (2021 m. TOP1 savivaldybė pagal didžiausią GKI). Galimybė matyti ir rodiklius, iš kurių sudaryti sub-indeksai.

Metai	Savivaldybė	Apskritis	Sub-indeksas	Sub-indeksų reikšmė
2019	Vilniaus m. sav.	Vilniaus apskritis	C-Sveikatos paslugos	0,5891
2020	Vilniaus m. sav.	Vilniaus apskritis	C-Sveikatos paslugos	0,6872
2021	Vilniaus m. sav.	Vilniaus apskritis	C-Sveikatos paslugos	0,6848

Įvertinkite savo savivaldybės ir kitų panašių savivaldybių GKI bei atskirų sričių rodiklius – tai leis priimti tinkamus sprendimus ar daryti įtaką sprendimų priėmėjams!

Daugiau: www.lietuvosfinansai.lt/gki

vaizdo įrašas

Rekomendacijos

Galimybė Lietuvos savivaldybėms pasilyginti tarpusavyje pagal gyvenimo kokybės indeksą (GKI) yra labai sveikintina iniciatyva: analitiniais duomenimis paremta sveika konkurencija gali paskatinti atskiras savivaldybes siekti didesnės gerovės savo gyventojams. Tuo pačiu, tai yra galimybė savivaldybėms įsivertinti, kuriame taške jos yra ir kuria kryptimi turėtų judėti toliau – stiprinti švietimo ar socialines paslaugas, skatinti gyventojų verslumą bei verslo konkurencingumą, ar skirti daugiau dėmesio materialinių gyvenimo sąlygų gerinimui.

Savo ruožtu, linkiu savivaldybėms, lygiuojantis GKI reitingais, kelti sau klausimą, kiek šie rodikliai atspindi per dešimtmečius ar net šimtmečius paveldėtą situaciją ir kiek – kiekvienos savivaldybės pastangas gerinti padėtį skirtingose srityse per pastaruosius 10–20 metų.

Vertėtų ne tik vadovautis GKI pateikiamais rodikliais, bet ir atsizvelgti į vietos gyventojų nuomonę – kaip jie jaučiasi, lygindamiesi su kaimyninėmis savivaldybėmis, kurie dalykai, jų nuomone, vyksta sklandžiau ir ką būtų galima pritaikyti savo krašte. Juk kuo mažesnis atotrūkis tarp šalies savivaldybių, tuo geriau visai Lietuvai.

Žygimantas Mauricas
Ekonomistas

2 modulis: Savivaldybių savarankiškų pajamų atotrūkių

Savivaldybių pajamų iš žemės ir nekilnojamojo turto mokesčių atotrūkis yra skirtumas tarp savivaldybių gautų mokesčių pajamų ir jų potencialių pajamų iš turto mokesčių, atsižvelgiant į galimus tarifus, lengvatas ir mokesčių bazę.

Potencialios pajamos iš turto mokesčių apskaičiuojamos prie faktinių pajamų iš turto mokesčių pridėjus savivaldybės tarifų, lengvatų ir mokesčių bazės rodiklių sąlygotus mokesčių pajamų atotrūkius nuo klasterio ar šalies vidurkio. Mokesčių bazės atotrūkis yra tik orientacinis rodiklis, rodantis kokia yra mokestinė turto vertė ploto vienetui (Eur/ha), lyginant su kitų klasteryje (arba šalyje) esančių savivaldybių suformuotu vidurkiu.

Ar savivaldybė turi potencialo pasididinti savo savarankiškas pajamas?

07

Modulio nauda:

galima vertinti ir lyginti, ar savivaldybė turi potencialo pasididinti pajamas iš turto mokesčių, priimdama sprendimus dėl mokesčių tarifų didinimo ir mokesčių lengvatų mažinimo. Taip pat yra galimybė savivaldybei turto mokesčių pajamų atotrūkjį palyginti tarp klasterio savivaldybių, o tarifus, lengvatas ir mokesčių bazę su klasterio ar šalies vidurkiu.

Kur rasti modulį

www.lietuvosfinansai.lt/ig ✎

Kaip naudotis moduliu

vaizdo įrašas ✎

Daugiau apie veiksmus, kurie lemia savivaldybių pajamų iš turto mokesčių atotrūkius, galite rasti čia:

www.lietuvosfinansai.lt/ig/igmeamun ✎

Iš ko susideda savivaldybių savarankiškos pajamos?

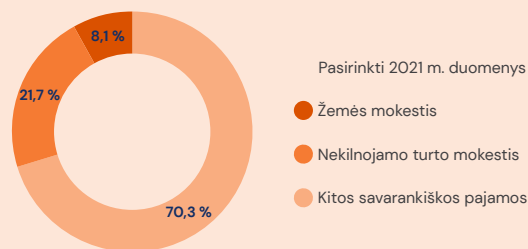
- Žemės mokesčio;
- Turto pajamų;
- Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamų;
- Nekilnojamojo turto mokesčio;
- Prekių ir paslaugų mokesčių;
- Kitų neišvardytų pajamų.

Kokios pajamos modulyje nevertinamos?

Nevertinamos pajamos už prekes ir paslaugas, pajamos iš baudų, konfiskuoto turto ir kitų netesybų, paveldimo turto pajamos.

Kokia yra pajamų iš turto mokesčių dalis savivaldybėse nuo savarankiškų pajamų?

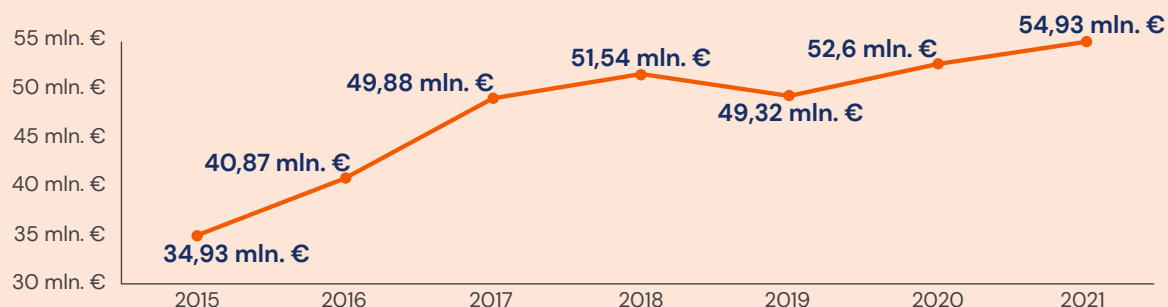
Šiame modulyje galima analizuoti kiekvienos savivaldybės savarankiškų pajamų dalies (%) duomenis atskirai, lyginti tarp klasterio savivaldybių, stebėti savarankiškų pajamų dalies kitimo tendencijas nuo 2015 m.

Koks pajamų iš turto mokesčių bendras atotrūkis savivaldybėse?

Turto mokesčių pajamos   Pajamų atotrūkis   Pajamų atotrūkis %
153,94 mln.€   **54,93 mln.€**   **35,68 %**

Pasirinkti 2021 m. duomenys

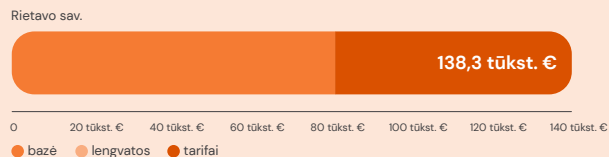
Galima analizuoti pajamų atotrūkį nuo klasterio vidurkio arba nuo šalies vidurkio, atskirais metais nuo 2015 m., pagal savivaldybės tipą ir atskirai kiekvieną savivaldybę, pasirenkant žemės ir nekilnojamo turto mokesčių veiksnius (tarifus, lengvatas arba bazę) atskirai fiziniams arba juridiniams asmenims.

Duomenų pavyzdžiai

Koks pajamų iš turto mokesčių atotrūkis mane dominančioje savivaldybėje ir kas jį lemia?

Modulyje galima pasirinkti dominančią (-ias) savivaldybę (-es) ir stebėti, kokią dalį viso turto mokestinių pajamų atotrūkis sudaro skirtingi veiksniai. Pvz. Rietavo savivaldybės 2021 m. 138,3 tūkst. Eur atotrūkis sudarė 79,6 tūkst. Eur bazės atotrūkis, o likusią dalį – tarifo atotrūkis (58,7 tūkst. Eur).

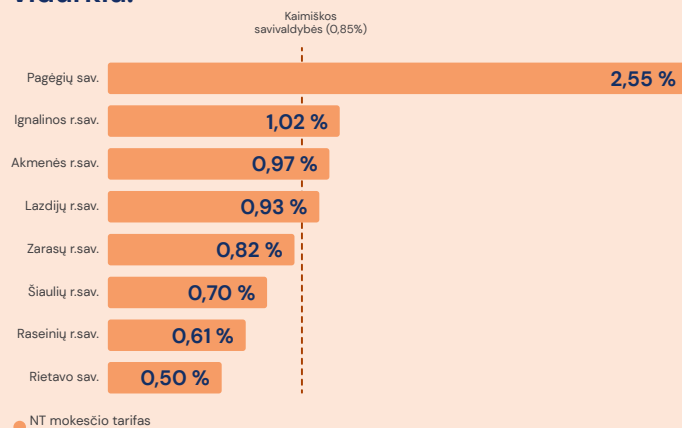

Pasirinkus tik žemės mokesčio lemiamą atotrūkį, matome, kad Rietavo savivaldybė atotrūkio dėl tarifų neturi. Vadinasi, tarifų atotrūkis yra tik dėl taikyto nekilnojamojo turto tarifo.

58,7 tūkst. Eur atotrūkis dėl NT tarifų yra susidaręs todėl, kad kaimiškųjų savivaldybių klasteryje NT mokesčio tarifų vidurkis yra 0,85 %, o Rietavo savivaldybė taikė vidutinį svartinį 0,5 % mokesčio tarifą. Susidariusį 0,35 % tarifų skirtumą, kuriuo Rietavo savivaldybė galėtų padidinti savo tarifą iki klasterio vidurkio, padauginus iš savivaldybėje apmokestinamos NT vertės gauname minėtą 58,7 tūkst. Eur pajamų atotrūkį.

Vizualizacijoje matome 8 iš 38 kaimiškųjų savivaldybių (įskaitant Rietavo) taikytus NT tarifus, kuriuos galime palyginti su klasterio vidurkiu.

Įvertinkite dominančios savivaldybės savarankiškų pajamų rodiklius ir priimkite sprendimus, kurie leistų surinkti daugiau pajamų iš turto mokesčių.

Daugiau:

www.lietuvosfinansai.lt/ig

vaizdo įrašas

Rekomendacijos

Susiformuoti palankiai ekonominei aplinkai ir geroms gyvenimo sąlygoms kartais pakanka tinkamos geografinės padėties. Ją turi pagal materialinių gyvenimo sąlygų rodiklį pirmaujančios Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų ir rajonų savivaldybės – didieji ekonominiai centrai, kur koncentruojasi valdžios įstaigos, stambios įmonės bei didelės pajamos.

Kita vertus, Lietuvoje atsiranda nauji ekonominiai centrai, apie kuriuos prieš dešimtmetį nebūtume pagalvoję. Tai mažosios savivaldybės, kurios priima paskaičiuotus ekonominius sprendimus, pritraukia investicijas, o kartu ir didesnes pajamas, bei gerina materialines gyvenimo sąlygas gyventojams.

Galimybę pasigerinti materialines gyvenimo sąlygas turi bet kuri savivaldybė. Tam tereikia pasinaudoti kitų savivaldybių patirtimi ir tapti atviromis investicijoms. Investicijos pritraukia pajamas, augina atlyginimus, šie „maitina“ paslaugų sektorių, didėja gyventojų verslumas, pasitenkinimas gyvenamąja aplinka.

Lietuvoje matome išties daug gerų pavyzdžių, tad norėtumėsi, kad ir kitos savivaldybės pasektų pirmaujančiųjų pavyzdžiu. Turime visus sėkmei reikalingus komponentus – žmones, kurie nori dirbti, gerą geografinę padėtį, žemės plotų investicijoms, žaliąją energetiką – tereikia jais pasinaudoti ir atverti duris investicijoms, o kartu ir geresnei gyvenimo kokybei.

Marius Dubnikovas
Ekonomistas

3 modulis: Savivaldybių išlaidų atotrūčiai

Savivaldybių išlaidų atotrūčiai nuo 2015 m. apskaičiuojami analizuojant Valstybės duomenų agentūros, savivaldybių, Sodros, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, atskirų ministerijų, joms pavaldžių institucijų bei kitų šaltinių duomenis ir vertinant tik testines išlaidas, sudarančias daugiau nei 80 proc. Iš jų atskaičiuojamos materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos bei finansinio turto padidėjimo išlaidos, sudarančios nuo 11 iki 16 proc. visų biudžeto lėšų.

Vertinamoms savivaldybių funkcijoms buvo sudaryti ekonometriniai modeliai, kurių pagrindu nustatytos modeliuojamų išlaidų apimtys.

Kaip sekasi savivaldybėms planuoti savo išlaidas pagal išlaidų poreikį atspindinčius rodiklius?

10

Modulio nauda:

galima įvertinti, ar ir kiek nuo 2015 m. konkrečioms funkcijoms savivaldybėje išleidžiama daugiau ar mažiau, lyginant faktines ir modeliuojamas išlaidas. Taip pat galima palyginti pasirinktos savivaldybės išlaidų atotrūkį tarp klasterio savivaldybių bei atsižvelgiant į gautus rezultatus siekti efektyvesnio finansinių išteklių panaudojimo, teikiant viešąsias paslaugas.

Daugiau apie išlaidų atotrūkių vertinimo išvadas galite rasti čia: www.lietuvosfinansai.lt/mms/munegconcl

Kur rasti modulį

www.lietuvosfinansai.lt/mms/muneg ✎

Kaip naudotis moduliu

vaizdo įrašas ✎

Daugiau apie ekonometrinius modelius galite rasti čia:

www.lietuvosfinansai.lt/mms/munegmet ✎

Kokių funkcijų testinės išlaidos vertinamos?

Švietimo

Socialinės
apsaugos

Sporto ir
kultūros

Būsto ir
komunalinio
ūkio

Aplinkos
apsaugos

Ekonomikos

Bendrojo
administravimo

Kokių funkcijų testinės išlaidos nevertinamos?

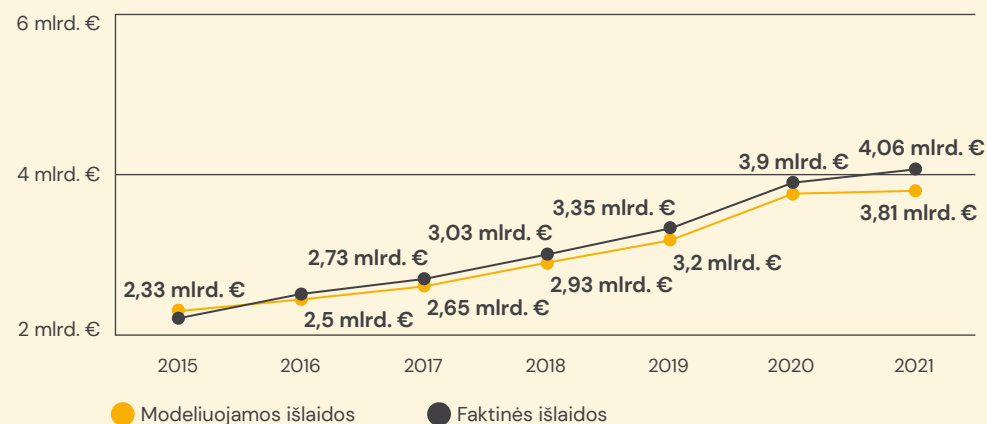
Nevertinamos ir nemodeliuojamos išlaidos gynybos, viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos bei sveikatos apsaugos funkcijoms, kurioms tenka santykinai nedidelė, nuo 1,4 iki 2,7 proc., savivaldybių biudžetų dalis.

Duomenų pavydžiai

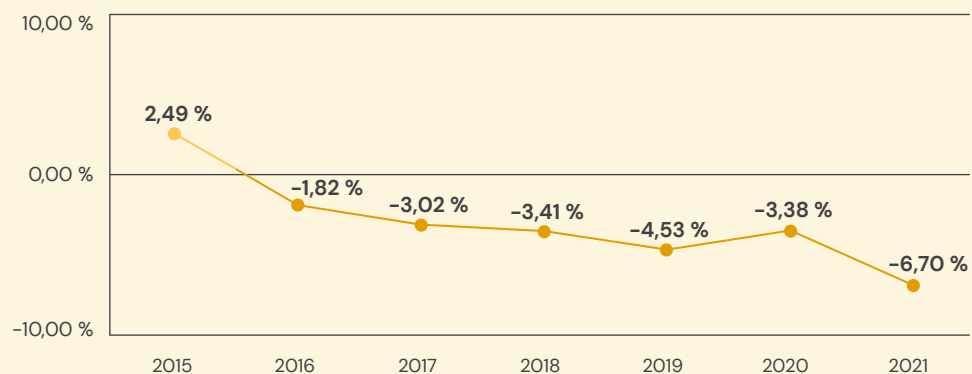
Ką naudingo galiu sužinoti?

Savivaldybių išlaidų atotrūkis

Faktinės ir modeliuojamos išlaidos

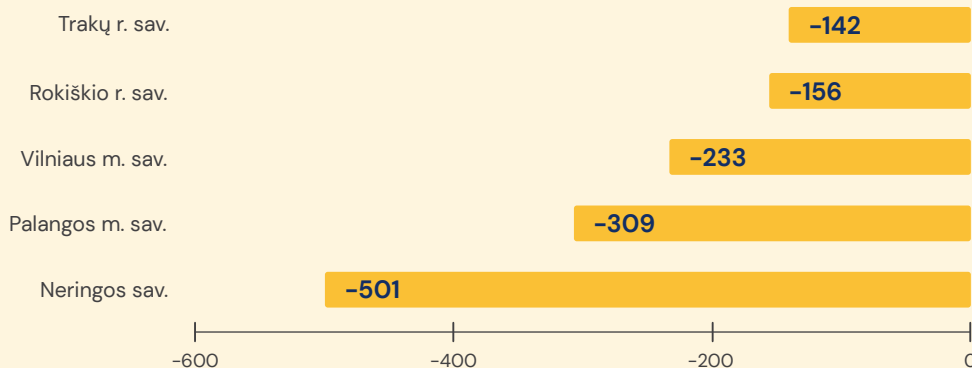
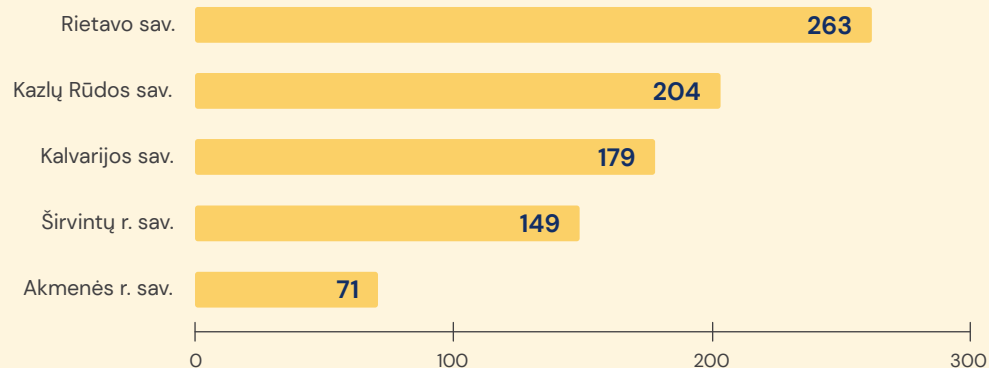

Išlaidų atotrūkis

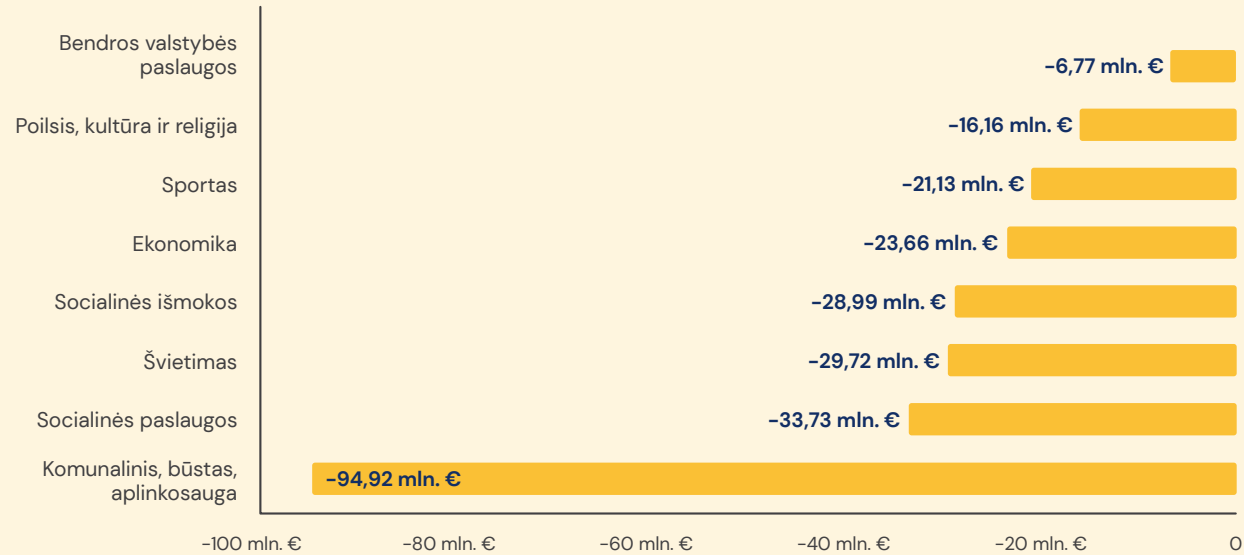
TOP 5 savivaldybės pagal didžiausią išlaidų deficitą ir perviršį tenkantį 1 savivaldybės gyventojui 2021 m.

Galimybė filtruoti pagal metus.

Išlaidų atotrūkiui pagal funkcijas savivaldybėse

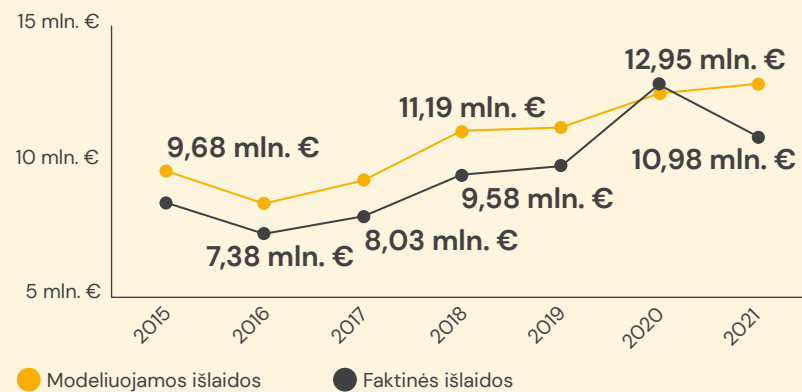
Išlaidų atotrūkiui 2021 metais

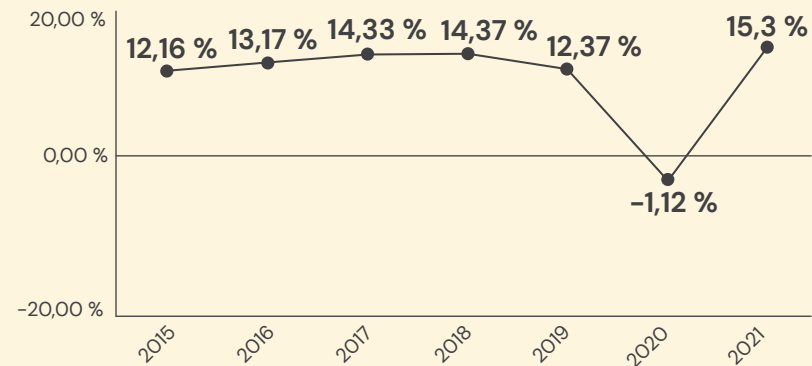
Kaip sekasi panaudoti finansinius išteklius mane dominančioje savivaldybėje?

Pateikiamas Rietavo savivaldybės pavyzdys (2021 m. TOP1 savivaldybė pagal išlaidų deficitą). Galimybė matyti viso periodo, atskirų metų išlaidas, filtruoti pagal funkcijas ar lyginti su kitomis savivaldybėmis.

Faktinės ir modeliujamos išlaidos

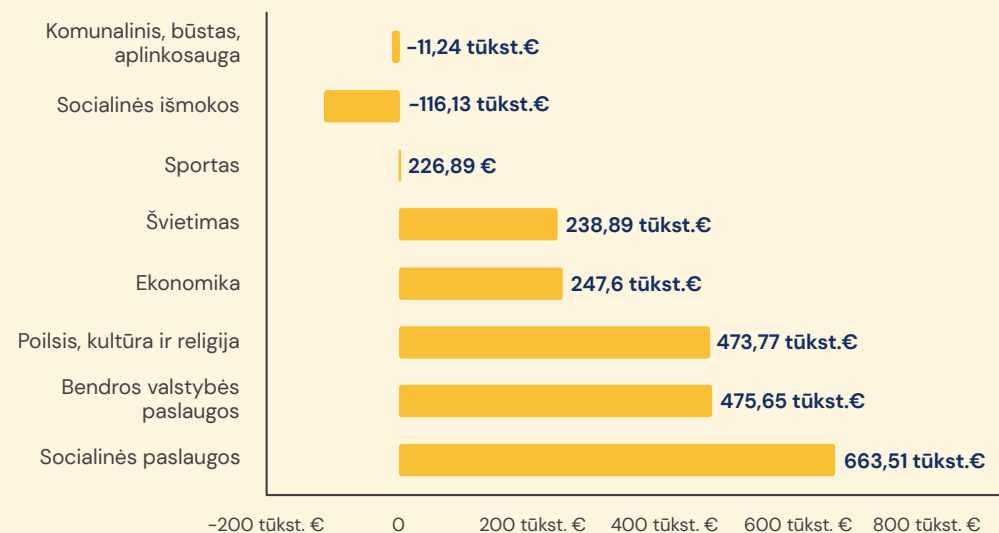
Išlaidų atotrūkis

Kurių funkcijų vykdymui mane dominančios savivaldybės išlaidų atotrūkis buvo didžiausias 2021 m.?

Pateikiamas Rietavo savivaldybės pavyzdys ir panaudoti Rietavo savivaldybės išlaidų atotrūkių duomenis.

Išlaidų atotrūčiai 2021 metais

Įvertinkite savivaldybės išlaidų atotrūkius – tai leis priimti sprendimus, siekiant efektyviau paskirstyti finansinius išteklius.

Daugiau:

www.lietuvosfinansai.lt/mms/muneg

vaizdo įrašas

Rekomendacijos

Savivaldybėms planuojant išlaidas, atspirties tašku dažniausiai pasirenkamas praėjusių metų išlaidų planas, kuris pakoreguojamas ir patvirtinamas kitiems metams. Todėl išlaidos kiekvienais metais gali būti labai panašios į ankstesnes.

Kiekvienos savivaldybės užduotis yra tiksliai įsivertinti savo išlaidas ir patikrinti, ar jos ne per didelės, o gal per mažos.

Lyginant faktines išlaidas labai svarbu vertinti ne tik galutinį rezultatą, bet ir išlaidų lygį nulėmusius veiksnius. Todėl prieš besilygindamos su kitomis, savivaldybės turėtų nustatyti savo išlaidų švietimui, socialinėms ar komunalinėms reikmėms poreikį. Veiksnių, kurie nulemia išlaidų skirtumus tarp savivaldybių, žinojimas gali padėti nustatyti tipinį išlaidų lygį, kuris turėtų būti būdingas atskiroms savivaldoms.

Atsakymus į su savivaldybių išlaidomis susijusius klausimus galima gauti pasitelkus savivaldybių rodiklių duomenų bazės analitinius įrankius. Ši priemonė – tai galimybė savivaldybėms pasilyginti, patikrinti, kuriais metais ir kokioje srityje faktinės išlaidos atitiko suplanuotas, o kuriais metais jos buvo viršytos ar nepasiektos, pasiaiškinti to priežastis ir, įvertinus visus aspektus bei aplinkybes, siekti pažangos bei geresnių rezultatų.

dr. Algirdas Bartkus

Vilniaus universiteto

Ekonomikos ir verslo administravimo fakulteto docentas